

VUURPOT BESCHERMT BLOESEM TEGEN LATE NACHTVORST

BOOMGAARD IN VUUR EN VLAM

TEGEN DE TIJD DAT KERSENTELER HERMAN VAN CAPEL DE HONDERDEN VUURPOTTEN IN DE BOOMGAARD HEEFT AANGESTOKEN IS DE TEMPERatuur TOT IETS ONDER HET VRIESPUNT GEDAALD. DE TALLOZE VUURTJES VOORKOMEN DAT DE BLOESEM BEVRIEZEN EN DE OOGST MISLUKT. HET LEVERT HET SPECTACULAIRE BEELD OP VAN EEN BETUWSE KERSENBOOMGAARD IN VUUR EN VLAM.

TEKST: MARIO BROEKHUIS, FOTOGRAFIE: OTTO KALKHOVEN

BOVEN: Herman van Capel treft de voorbereidingen voor een koude nacht.

Vroeger groeiden kersen boven de vorstgrens', legt Herman van Capel uit terwijl hij met een kruiwagen vol aluminium blikken tussen de kersenvormen doorwandelt. "Dacht je dat ze voor hun lol op een lange ladder zo hoog in de boom klauterden om kersen te plukken?", vraagt hij, stug doorwerkend en om de vier meter een vijf kilo zwaar blik uit de kruiwagen tillend. Het schemert en de temperatuur loopt al rap terug tot bijna onder het vriespunt. Dat kan funest zijn voor de kersenvormen die nu vol in bloei staan. Bij vorst gaan de bloemetjes kapot en mislukt de vruchtzetting, en daarmee de volledige oogst. "Bij de grond is het het koudst. De bloesem van laagstammen is het kwetsbaarst en zeker die van de vroege rassen. Burlat, Marchant, Cordia, Sunburst; één keer vriezen en het is gebeurd."

Bovenin een hoogstamboom is de kans klein dat de bloesem bij een late voorjaarsnachtvorst bevroert; in een boom van tien meter hoog zaten onder de drie meter geen kersen. Tegenwoordig is het alleen nog laagstam wat de klok slaat, lager dan drie meter en dus beneden de vorstgrens en dat maakt ze uiterst gevoelig voor voorjaarsnachtvorst.

DE BEDENKER

Net als de kersenbloesems dreigen ook de bloesems van de vroege, laagstammige appel- en perenrassen te bevroeren. "Maar dat kun je voorkomen door te beregenen en de bloesems met een ijslaagje te bedekken. Bij kersen werkt dat niet. Wanneer je kersen beregent treedt er een schimmel op en krijg je geen vruchtvorming, waardoor de bloesem verwelkt en de boom gedeeltelijk afsterft. Beregenen is

desastreus", weet Wiljo van de Berg. Tussen de kersenbomen is in een vorstperiode warmte nodig en Wiljo vond een oplossing voor dit probleem in de moderne teelt: de vuurpot, een blik vol paraffine met een stuk karton dat als lont dient. Wiljo groeide op tussen de kersen en kende het probleem van de voorjaarsnachtvorst. Hij zag dat er nog behoorlijke restpartijen bij de productie van kaarsen overbleven en dat bracht hem op het idee van de vuurpot. Alternatieven waren er wel in de vorm van grote gasbranders en heteluchtkanonnen, maar dat is minstens zo bewerkelijk en erg duur. De brandende potten kunnen de bloesems beschermen tegen vier tot vijf graden vorst.

BRANDEND RIET

Ondanks zijn 75 jaar is Herman nog kwiek genoeg om de 250 blikken die per hectare nodig zijn tussen de rijen in te zetten. Wiljo heeft hem de blikken geleverd en steekt de helpende hand toe. Hij muanceert Hermans verhaal een beetje: "Natuurlijk hadden de kersentelers vroeger ook wel last van voorjaarsnachtvorst, het is niet zo dat in een hoogstamboomgaard geen schade optrad, al was het minder. Wat ze dan deden was het riet van slootkanten in de brand steken om een rookleken tussen de bomen te leggen.

In zoverre is wat wij doen niet helemaal nieuw." De beide mannen wippen met een schroevendraaier de deksels van de blikken en niet veel later zijn ze in de weer met gasbranders om de paraffine te ontsteken. Langzaam gloeit er iets op tussen de lange rijen markante fruitbomen. Ditmaal blijven de potten de hele nacht branden. Meestal steekt Herman ze pas in het holst van de nacht aan. "Er hangt een prijskaartje aan. Een vuurpot brandt zo ongeveer elf uur. Dus wanneer ik hem midden in de nacht aansteek kan ik twee nachten met een pot doen", kijkt Herman zuinigjes. "Om zes uur is het altijd op zijn koudst, daar kun je van op aan. Ik heb een vorstmelder en wanneer ik op bed lig, dan kan het zijn dat ik midden in de nacht zeg: 'd'r uit, de potten aansteken'. Dan sta je met je kleren aan en blijkt het soms loos alarm te zijn." Liever een slechte nachtrust dan een mislukte oogst.

ALTIJD PARAAT

Rond 5 april staan de eerste bomen in bloei en het vorstgevaar houdt aan tot de ijsheiligen, dit jaar tot en met 14 mei. Het is voor de fruitteiler een maand vol spanning. Wiljo: "Een fruitteiler ben je in hart en nieren, je wilt altijd je vrucht behouden, ook als het geld kost."

Er gaat geen voorjaar voorbij dat Herman en zijn collega's op hun lauweren mogen rusten. De vuurpotten staan in de bloesemtijd altijd paraat, of de winter nu streng was of niet. "De nachtvorst komt altijd. Komt hij niet in januari, dan wel in april. Het zal altijd wel een keer vriezen als de bomen in bloei staan", merkt Herman wijs op, terwijl de duisternis is ingevallen en rondom de potten in brand staan. "Door de komst van de laagstambomen is snoeien en plukken een enorm stuk gemakkelijker geworden. Op ladders in bomen klimmen is in deze tijd niet eens meer te doen, stel dat er iemand uit de boom valt. Er is ook bijna niemand meer die nog goed een ladder kan zetten. Maar het nadeel van lage bomen is dat je met vuurpotten mag sjouwen." Ach, wat heet nadeel, Herman staat zichtbaar te genieten van het feeëriek beeld dat om hem heen ontstaat. De boomgaard licht steeds feller op; de silhouetten van de fruitbomen steken als grillige schaduwen af in het licht van de brandende vuurtjes. Zo kan het zijn dat de moderne fruitteelt een bijzonder en bijna nostalgisch tafereel met zich meebrengt. □

ONDER: Uitvinder en teler genieten van het beeld om hen heen.

Ook in uw boomgaard!

Voor de liefhebber die de wat lagere fruitbomen in zijn boomgaard tegen voorjaarsnachtvorst wil beschermen is de vuurpot een uitstekend middel.

- Het werkt niet alleen voor kersen, maar ook bij appels, peren en andere vruchtbomen en zelfs bessenstruiken of ander kleinfruit dat vroeg in bloei staat.
- Professionele telers plaatsen de potten in een raamverband van vijf bij vier meter tussen de bomen, in een hobbyboomgaard hangt de afstand af van hoe ver de bomen uit elkaar staan.
- Een pot brandt elf uur, dus u kunt ze rustig 's avonds aansteken om nog tot in de volgende ochtend het vuur te zien branden.

■ In tegenstelling tot fakkels en houtvuren zijn vuurpotten relatief ongevaarlijk: ze staan stevig, branden rustig en de vlam is bestand tegen een windje.

■ **Tip:** u kunt ook op andere momenten uw erf, terras of oprijlaan prachtig verlichten met vuurpotten.

■ Een vuurpot kost € 8,30 per stuk, plus verzendkosten.

Verkrijgbaar bij:

Wiljo van de Berg
Denariusstraat 2
4007 MN Tiel
Tel. 06 - 51 19 93 34
www.vuurpot.nl

*'Fruitteler ben je in
hart en nieren, je wilt altijd
je vrucht behouden'*

